

ЗАМАНИ

Газета издаётся на балкарском языке с 1924 года

Интернет-версия: gazeta.zamankbr.ru

КЪАБАРТЫ-МАЛКЪАР РЕСПУБЛИКАНЫ
ПАРЛАМЕНТИНИ ЭМ ПРАВИТЕЛЬСТВОСУНУ ГАЗЕТИ

ВРЕМЯ

ГАЗЕТА ПАРЛАМЕНТА И ПРАВИТЕЛЬСТВА
КАБАРДИНО-БАЛКАРСКОЙ РЕСПУБЛИКИ

КЕНГЕШЛЕ

Шимал-Кавказ федерал округну субъектлерини социал-экономика айныу онгларын сюзгендиле

Россей Федерацияны Президентини Шимал-Кавказ федерал округда толү эркинликке келечиси **Юрий Чайканы** башчылыгында Шимал-Кавказ федерал округну субъектлерини социал-экономика айныу вопрослары жаны бла кенгеш бардырылганды. Анга Къабарты-Малкъарны Башчысы **Казбек Кокков**, Сбербанкны президенти, правленини председатели **Герман Греф**, СКФО-ну регионларыны таматалары къатышхандыла.

Кенгешни аллында Юрий Чайка округда социал-экономика тохташыулыккы жалчытуу бла байламлы магъаналы борчланы толтурууда, ол санда пандемияны кезиу-юнде да, болушлук этгенлери ючюн Герман Грефге эм Сбербанкны коллективине ырызлыгынын билдиргенди.

«Толтуруучу властыны федерал эм регион органылары Сбербанк бла кысыха байламлыкыда иш-

легенлери кырал оноучуну жангы коронавирус инфекция этилген ишсизлени саны кёбейгенди. Ишсизлики азайтыр ючюн амалла кырагъа, аланы жашаугъа кийирирге керекди, ол да экономиканы теркирек тохташыууна себеплик этерикди. Андан сора да, жамауатны кёлюн кётюрорча болумланы жарашдыруугъа социал бөлүмню айнытуу да санала-

Пандемияны кезиу-юнде официал халлы регистрация этилген ишсизлени саны кёбейгенди. Ишсизлики азайтыр ючюн амалла кырагъа, аланы жашаугъа кийирирге керекди, ол да экономиканы теркирек тохташыууна себеплик этерикди. Андан сора да, жамауатны кёлюн кётюрорча болумланы жарашдыруугъа социал бөлүмню айнытуу да санала-

ды», - деп чертгенди полпред.

Ол айтханнга кёре, округну хар субъектинде аллай жумуш бардырылады, аны жашаугъа кийирирге миллет проектлени ишле генлери болушлукду. Бу иште Сбербанк кийирген эм бардырган проект магъаналы себеплик этерге тийиш-лидиде.

Ахыры 2-чи бетдеди.

«Битеу магарларыбызны мураты — Къабарты-Малкъарны хар элинде бла шахарында спорт объектле болурча этерге»

Билдиргенибизча, **Казбек Кокков** барз кюн Прохладныйде «Олимп» жангы спорт-саулукуландыруу араны кыуанчлы ачылыууна къатышханды. Ол кюн окыуна КъМР-ни Башчысы районланы бла шахар округланы администрацияларыны таматалары бла кенгеш бардырганды эмда республикада спорт инфраструктураны айнытынуу амалларын сюзгенди. Ушакыгъа КъМР-ни кырулуш эмда жашау журт-коммунал мюлк министри **Алим Бербеков** бла КъМР-ни спорт министри кыуллугун толтурган **Ислам Хасанов** къатышхандыла.

Кенгешни башлай, **Казбек Кокков** спорт инфраструктураны айнытуу, халкыгъа спорт бла кюреширге бютюн уллу онгла кырау регионну боюнуна салынган магъаналы бор-

чладан бири болгъанын чертип айтханды. Анга кыралны Президентини кесини Россейни 2030 жылгъа дери айнытынуу миллет муратларыны юсюнден указында да энчи магъана

бергени бошдан туюлюдо, дегенди. Ол а ахча къоранчла, уллу урунуу кюч, жуу-алпылыккыны, кырау-лыулыккыны да излеген кыйын борчду, деп чертгенди.

Ахыры 2-чи бетдеди.

Къабарты-Малкъар Республика кыралгъанлы 100-жыллыгына аталган байрам ишлеге хазырлануу эмда аланы бардырыу жаны бла кырау комитетни кыуумун кыбыл кёруону юсюнден

Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысыны УКАЗЫ

1. Къабарты-Малкъар Республика кыралгъанлы 100-жыллыгына аталган байрам ишлеге хазырлануу эмда аланы бардырыу жаны бла кырау комитетни бу Указда кёргозюлген кыуумун кыбыл кёрурге.

2. Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысыны «Къабарты-Малкъар Республика кыралгъанлы 100-жыллыгына аталган байрам ишле-

ге хазырлануу эмда аланы бардырыу жаны бла кырау комитетни кырауу юсюнден» 2019 жылда 29 марта чыгарылган 23-УГ номерли Указыны 1-чи пунктуну кырау комитетни кыуумун кыбыл кёруу бла байламлы кесеге кючюн тас этеди.

3. Бу Указ анга кюл салынган кюнден башлап кючюне киреди.

Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысы

К. КОКОВ

Нальчик шахар, 2020 жылны 20 июлу, №91-УГ

Къабарты-Малкъар Республика кыралгъанлы 100-жыллыгына аталган байрам ишлеге хазырлануу эмда аланы бардырыу жаны бла кырау комитетни кыууму 2-чи бетде басмаланады.

ВИДЕОКОНФЕРЕНЦИЯ

Ал жанында — коммунал мюлкню кюз арты-кыш кезиге хазырлау

РФ-ни Правительствосу Президетелини орунбасары **Марат Хуснуллин** тюне Россей Федерацияда регионланы айнытуу жаны бла правительстволу комиссияны жыйлыуун видеоконференция халда бардырганды. Аны ишине Къабарты-Малкъарны Башчысы **Казбек Кокков** да къатышханды.

Кенгешде жашау журт-коммунал мюлк кюз арты-кыш кезиге хазырлануу не халда болгъанына, шахарлада жашагъанлагъа тап болумла кырауу программасы кылай толтурулганына кыралгъанды. **Марат Хуснуллин** Россейни регионлары юйлени жылытыр кезиге хазырланууга энчи эс бургуа керек болгъанын эсертгенди. Правительство уа алагъа себеплик этер ючюн битеу болгъан онгланы хайрыларынын чертгенди.

Россейни вице-премьери дагыда ЖКХ-ны жумушлары

ючюн хакыны тэлеу пандемияны кезиу-юнде бютюн осалгъа кетгенине эс бурганды, алай корона вирус бла байламлы салынган чекле кетериле башланганлары бла хал аз-аз тюзеле баргъанын да билдиргенди.

Видеоконференцияны кезиу-юнде РФ-ни Кырулуш Министрствосу башчысы **Владимир Якушев**, кыйын кезиге да кырамай, регионла кюз арты-кыш кезиге хазырлануу эмда тынгыла хазырланганларын айырып айтханды. Аны бла бирге Россейде коммунал ызланы тозурагъанлары аслам болгъанларын, ЖКХ-ны объектлеринде авариялары санын, хаталарын эс бургуа керек болгъанын кыралгъанын, анга 47 регион кышулганын да билдиргенди.

КъМР-ни Башчысыны бла Правительствосууну пресс-службасы.

Программа

Жашау журтланы кырулушларына — 220 миллион сом чаклы бир

РФ-ни Правительствосу регионлага жашау журтланы кырулушларына бла инфраструктураландырууга 6 миллиард сомдан артык бөлүкдю. Аны юсюнден буйрукыга Правительствоуну председатели **Михаил Мишустин** кюл салганды.

Субсидияла «Россей Федерацияны инсанларын учуз эмда тынгылы юйле бла жалчытуу» кырал программасына кёре берилликди. Аланы кыралны 20-гъа жууук субъекти алыкъды. Федерал бюджетден тюшген ахча суу бургыяланы, канализацияланы тартууга, жолла эмда сабий садла бла школла ишлеуге кыратыллыкды. Ол ишлеге деп Къабарты-Малкъарга 220 миллион сом чаклы бир берилликди.

Шимал-Кавказ федерал округну субъектлерини социал-экономика айныу онгларын сюзгендиле

Ахыры. Аллы 1-чи бетдеди.
«Пандемияны болумларын кетерип, кысыха заманны ичинде социал бөлүмнө эм экономиканы айныуун жалчытууда ахшы эсеплеге жаланда бирлешип ишлеу келтирлигине толу ийнанам», - деп белгилегенди Юрий Чайка.
Кесини жанындан Сбербанкны президенти, правление председатели Герман Греф коронавирусу болумларын кетериуде банк СКФО-ну регионларыны властьлары бла байламлыкка тийишлисича ишлерча онгла кзура-

уда башламчылыгы ючюн Юрий Чайкага ыразылыгы билдиргенди. Герман Греф экономиканы аслам бөлүмлеринде цифралы сервислени кийириуу бла байламлы улуу проектлени бардырууда банкны жетишимли байламлыкка сынауу болганын белгилегенди.

Банк СКФО-ну регионларына тийрелени цифровизациялау жаны бла жангы проектлени хайырланууга берирге излейди: жалгын интеллектни хайырланып көрүмдүлени белгилерча

платформаны, билим беруу платформаны эм безналичный инфраструктураны кийириуу жангы кесеклерин.

Тубешиуде пандемияны кезиуунде бизнесге эм СКФО-ну халкына болушлукту, «Безналичные республики» проектни кезиуде аралы эсеплерин бла айныуун, школ цифралы платформада окутууда башламчылыкканы, бизнесни бла властьланы жалгын интеллектни хайырланууларыны жангы онгларын сюзгендиле.

«Битеу мадарларыбызны мураты — Къабарты-Малкъарны хар элинде бла шахарында спорт объектле болурча этерге»

Ахыры. Аллы 1-чи бетдеди.

Республиканы онучусу миллет проектлеге көре 2019-2020 жыллада 50-ден артык жангы спорт объект ишлениргин, спорт оборудованиядан бла инвентардан иги кесек алыннганын да эсте салганды. Россейни Кзуруулау министрствосуну хайырындан юч жылга битеу да 60-дан артык школда спорт залла жангыртылганын эсгертип, битеу ол мадарла бизни сабийлерибизни, республиканы жамауатыны саулукларыны игилендириуге, аланы чыныкдырууга ахшы кошумчулукку деп чертгенди.

Бу ишни андан ары бардыруу бла къалмай, бютюн ючлендирирге, федерал программала бла чекленмеэге, кыраланы бла энчи иелени араларында халланы хайырланууга, профессионал кадрланы кереклиси тенгли бир хазырларга, кыйыматлы амалла кзуарга, жараланы илму бла келиширирге керекди, деп къошханды КъМР-ни Башчысы.

«Демография» миллет проектни «Спорт – жашауу марда-

сы» деген регион кесегине көре не ишле тындырылганын юсюндөн Ислам Хасанов билдиргенди. Ол айтханга көре, былтыр КъМР-ни Правительствосу федерал бюджетден субсидияла берууно юсюндөн төрт келишимге къол салганды. Ол ахча битеу да 443,6 миллион сомну тутанды, ол элдеде 21 объектни, ол санда 2 физкультура-саулукландыруу комплексге, көп тюрлю жумушла бла жалчыхтан 9 майданга, 4 футбол майданга, эки да ачык ФОК-га, ГТО-ну 4 спорт майданында эмда спортчуланы федерал стандартлага көре хазырлау бла юрөшгөн 42 организацияга спорт инвентар алырга деп жиберилгенди.

Быйыл да битеу ишле юч къошак келишимге көре тамамланыладыла. Федерал субсидияланы өлчөмү 358, 06 миллион сомду. Анга 33 спорт объект - 5 ФОК бла спорт зал, 28 спорт майдан ишлерге эмда спорт инвентар бла оборудовани алырга белгиленди. Бююнлюкде спортчуланы федерал стандартлага көре хазырлау бла юрөшгөн 44 организацияга алай керекле

жиберилип башлангандыла.

Къашхатауда 2019 жылда ишленип башланган физкультура-саулукландыруу комплексни кзурулушу бошала турды.

2024 жылга дери дагыда талай улуу проектни толтуруу мурат барды. Аланы санына Нальчикде шөндюгю пятибье бла юрөшширге онг берлик спорт комплексни, спортну кыш тюрлюери бла юрөшширча жалгын бузу болган физкультура-саулукландыруу комплексни кзурулушлары да киредиле.

Республиканы районларында бла шахарларында спортну бла физкультураны айнытуу не халда болганыны юсюндөн а муниципалитетлени башчылары билдиргендиле.

Ахырында Казбек Коков битеу мадарларыбызны баш мураты - Къабарты-Малкъарны хар элинде бла шахарында спорт объектле болурча этерге, деп чертгенди.

**КъМР-ни Башчысыны бла
Правительствосуну
пресс-службасы.**

ШАГЫРЕЙЛЕНИУ

Борчла салыннгандыла, болжалла белгиленгендиле

Къабарты-Малкъарны Правительствосуну Председатели **Мусукланы Алий** «Билим беруу», «Демография» миллет проектлени эмда «Культура болум» деген федерал проектни чеклеринде республикада ишлене турган талай социал объектлеге къараганды бу кюнде. Ол КъМР-ни кзурулуш эмда жашауу журт-коммунал миолк министри **Алим Бербеков** бла эмда подряд организацияланы келчилери бла бирге Нальчикде, Чегемде эмда Экинчи Чегемде, сора Шалушкада ясли блоклары, Чегемде (500 жерли) орта школу, Нартада Маданият юйно эмда Шалушкада универсал спортзалны кзурулушу къалай бардырылганын бла шагырейленгенди, деп билдиргендиле министрствону пресс-службасындан.

Объектлеге къарагандан

сора Правительствону Председатели кзурулуш-монтаж ишлени качествосуна сакъ болурга, белгиленген графикадан кеч къалмазга чакырганды. Министр а, подряд организацияланы келчилери бла бирге, ол объектле-

ни талай кесегин заманындан алга окуна битдирип, быйыл биринчи сентябрьге хайырларырга берирге умут болганын билдиргенди.

УЛБАШЛАНЫ Мурат
хазырлаганды.

Къабарты-Малкъар Республика кзурал-ишлеге хазырланы эмда аталган бардыруу жаны бла кзурау комитетни КЪ А У У М У

Коков К.В. - Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысы (кзурау комитетни председатели)

Егоров Т.Б. - Къабарты-Малкъар Республиканы Парламентини Председатели (кзурау комитетни председателини орунбасары, ыразылыгына көре)

Мусукланы А.Т. - Къабарты-Малкъар Республиканы Правительствосуну Председатели (кзурау комитетни председателини орунбасары)

Амшкова Ф.К. - «Къабарты-Малкъар Республиканы профсоюз организацияларыны биригуюу» Союзну председатели (ыразылыгына көре)

Асанланы А.О. - Къабарты-Малкъар Республиканы урунуу эмда социал кзуруулау министри

Ахатов Т.Б. - Нальчик шахар округну жер-жерли администрациясыны башчысы (ыразылыгына көре)

Беппайланы С.У. - Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысында Граждан обществову институтларын айнытууга себеплик этиу эмда адамын эркинликери жаны бла комиссияны жуагылы секретары

Бербеков А.Х. - Къабарты-Малкъар Республиканы кзурулуш эмда жашауу журт-коммунал миолк министри

Бердов Х.А. - Къабарты-Малкъар Республиканы Жамауат палатасыны председатели (ыразылыгына көре)

Борсов К.В. - Чегем муниципал районну жер-жерли администрациясыны башчысы (ыразылыгына көре)

Говоров С.А. - Къабарты-Малкъар Республиканы Правительствосуну Председателини биринчи орунбасары

Дадов М.А. - Терк муниципал районну жер-жерли администрациясыны башчысы (ыразылыгына көре)

Дзамихов К.Ф. - «Россейни Илмула академиясыны Къабарты-Малкъар илму арасы» федерал илму ара» федерал кырал бюджет илму учрежденияны филиалыны - Гуманитар тинтилуени институтуну - директору (ыразылыгына көре)

Езаов А.К. - Къабарты-Малкъар Республиканы жарыккандыруу, илму эмда жаш телюно ишлери жаны бла министрени кзулуугун толтурган

Журавлев А.И. - Прохладна муниципал районну жер-жерли администрациясыны башчысы (ыразылыгына көре)

Залиханланы К.Х.О. - Элбрус муниципал районну жер-жерли администрациясыны башчысы (ыразылыгына көре)

Зумакулланы Б.М. - Къабарты-

Малкъар Республикада Адамын эркинликери жаны бла уполномоченный (ыразылыгына көре)

Калибагов Р.М. - Къабарты-Малкъар Республиканы саулук саклау министри

Кереев М.А. - Къабарты-Малкъар Республиканы Правительствосуну Председателини биринчи орунбасары

Коджосов М.М. - Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысыны Администрациясыны таматасы

Кумахов М.Л. - Къабарты-Малкъар Республиканы культура министри (кзурау комитетни жуагалы секретары)

Кунижев М.А. - Къабарты-Малкъар Республиканы Правительствосуну Председателини орунбасары

Курашинов А.В. - Къабарты-Малкъар Республиканы граждан обществову институтлары бла байламлыкка журтотуу эмда миллетлени ишлери жаны бла министрени кзулуугун толтурган

Лисун Е.А. - Къабарты-Малкъар Республиканы финансла министри

Маков Т.Э. - Россей Федерацияны Президентини Шимал-Кавказ федерал округда толу эркинликке келечисини аппаратыны Къабарты-Малкъар Республикада баш федерал инспектору (ыразылыгына көре)

Муртазланы Б.С. - Черек муниципал районну жер-жерли администрациясыны башчысы (ыразылыгына көре)

Нахушев З.А. - Россей Федерацияны Жамауат палатасыны члени (ыразылыгына көре)

Опрышко О.Л. - Россей Федерацияны Президентини Шимал-Кавказ федерал округда толу эркинликке келечисини аппаратыны Къабарты-Малкъар Республикада баш федерал инспектору (ыразылыгына көре)

Муртазланы Б.С. - Черек муниципал районну жер-жерли администрациясыны башчысы (ыразылыгына көре)

Нахушев З.А. - Россей Федерацияны Жамауат палатасыны члени (ыразылыгына көре)

Опрышко О.Л. - Россей Федерацияны Президентини Шимал-Кавказ федерал округда толу эркинликке келечисини аппаратыны Къабарты-Малкъар Республикада баш федерал инспектору (ыразылыгына көре)

Рахайланы Б.М. - Къабарты-Малкъар Республиканы экономиканы айнытуу министри

Сихажев Х.Л. - Къабарты-Малкъар Республиканы эл миолк министри

Сохроков Х.Х. - Черкес халкыны бирикдириу, черкес диаспораны тарых ата журтлары бла байламлыкканы айнытуу жаны бла Халкыла аралы черкес ассоциациясыны таматасы (ыразылыгына көре)

Тараев И.В. - Прохладный шахар округну жер-жерли администрациясыны башчысы (ыразылыгына көре)

Хасанов И.М. - Къабарты-Малкъар Республиканы спорт министрини кзулуугун толтурган

Хубиев М.В. - Къабарты-Малкъар Республиканы Правительствосуну Председателини орунбасары

Себеплик

Республикабыз — жолоучулуккыга бюджетден ахча алылгыланы санында

РФ-ни Правительствосу кыралны ичинде туризмни айнытуу муратда, Россейни бир-бир регионларында солуганлагла кзуранларыны бир кесегин къайтарырга оную этгенди. Шимал Кавказы субъектлеринден бюджетден жолоучулуккыга ахча жалаанда Къабарты-Малкъарга бла Ставрополь крайга берилликди. Аны юсюндөн Россейни Туроператорларыны ассоциациясы билдиргенди.

Къабарты-Малкъар бийик жай кезиуде (августу экинчи жарымы эмда сентябрь) эмда алаша сезонда (октябрь, декабрь) солуркуяла себеплик этилик 44 Россейли регионну санына киргенди.

Ростуризм программаны бу халда жарашдырганды: солурга тебиреген адам туроператордан турпакет алады (жолну эмда туруу заманын тергеп), андан сора уа анга бюджетден кашбак — турну багасыны бир кесегин — береди. Алай кашбакни да чеклери бардыла. Турну багасына көре ол 5, 10 неда 15 мионг сом болады. Дагыда ахча жалаанда «Мир» картага къайтарыллыккыда.

Контроль

Жылны ахырына – энтта да эки ясли

КъМР-ни къурулуш эмда жашау журт-коммунал мюлк министри **Алим Бербеков** бла Нальчик шахар округну жер-жерли администрациясыны башчысы орунбасары **Анзор Ашабоков** бу кюн-

ырейленгендиле. Ала бла бирге ол объектеде подряд организацияны адамлары да болгандыла, деп билдиргендиле министрстводан.

Биричи объектеде къурулуш жумушлары, аны

ясли блокну башыны эки жанын къалай, къабыргаланы сюрте эм электрокюк сетни орната тура эдиле. Подряд организацияны адамлары ышандыргъанларыча, объект толусунлай быйлыны ахырына дери битерикди.

Экинчи жерде да къулукъчула талай жумушлагъа къарагъандыла, ол санда канализация къалай ишленсе тап боллугъун да белгилегендиле. Шендю аны башын жаба турадыла, отоу тюлерин бетон куюп тюзетдиле, суу, жылыу сетельне орнатадыла эмда арбазын жарашдырадыла. Министр анда ишле графикден аз-маз кеч къалып бардырыла тургъанын эсепле, организациягъа («Строй Оптима» ООО) аны терлендирирге чакъырганды. Айтханларыча, ол да 2020 жылны ахырына дери жазыр болургъа керекди.

УЛБАШЛАНЫ Мурат.

леде шахарда «Вольный аул» эмда «Предгорный» микрорайонлада хар биринде да 140 жери болгъан ясли блоклары къурулушлары къалай баргъанлары бла шагъ-

аллында жол къалай къураллыгъыны, тегерек-башын тапландырыу юсюнден селешгендиле. Кырал къулукъчула жерине баргъан кезиуде къурулушчула

ТЮБЕШИУ

Ректорну ыспасы эм ыразылыгъы

Къабарты-Малкъар къырал университетде вузну быйыл тауусхан жаш тѳлю бла ректор Юрий Альтудов, ITVI Ахсонфт компанияны генеральнй директору, КъМКУУ-ну попечитель советини келечиси Алтуулары Мурат онлайн халда тюбешгендиле.

Выпускниклени алларында селеше, окъуу юйню башчысы бююнлюкде алгъадан, юйреннгенибизча, тѳрели халда къууанчылы жыйылыу къураура онг болмагъанына, выпускной баллы, Жашил театрдa бардырыгъа

жарамагъанына жарсыгъанын билдиргенди. Ол болуму сылтау барлыгъын эсгерте, пандемияны кезиунде «Къызыл зонада» ишлеген, республиканы медиклерине эмда уллайгъан адамларына болушлукъ этген жашлагъа бла къызлагъа ыразылыкъ айтханды.

- Бизни студентлерибизден эки жюз чакълы адам коронавируспа къажау кюрешгенлерин, аланы кѳбюсю вузну быйылгъы выпускниклери болгъанын да билеме. Алагъа сау болугъуз дерге да сюеме! Биз

аланы къыйынларына энчи магъана бергенибизни билдирлерин да излейме, - дегенди ректор кесини алгъышлау сѳзюнде.

Андан сора уа жаш адамла аланы жарсытхан магъаналы темалагъа соруула бергендиле. Ала окъууларын вузда андан ары бардырыуу, магистратураны, иш табыуу, стажировкаланы, дистанциялы билим беруину юслеринден да билдирге сюйгендиле.

МОКЪАЛАНЫ Зухура.

Форумгъа аслам жаш

адам къатышыргъа излегенди

21 июльда «Машук 2020» жаш тѳлю онлайн-форумгъа къатышырыкъланы регистрациясы ахырына жетгенди. Юч ыйыкъны ичинде «Машукда» 3000 жерге 4534 заявка берилгенди: алай бла эсеп конкурсада бир жер ючюн 1,511 адам эрширикдиле.

Жаш тѳлюню арасында «Уллу чакъырыула» деген биринчи урум даражалыгъа саналгъанды, анга 1688 заявка берилгенди. Заявка кампанияда бек тири регионлача Ставрополь край (1155 заявка), Дагъыстан Республика (583 заявка), Къабарты-Малкъар Республика

(500 заявка) эм Чечен Республика (484 заявка) белгиленгендиле.

Андан сора да, форум быйыл онлайн халда баргъаны ючюн Россей Федерацияны СКФО-гъа кирмеген регионларында да келгендиле заявка. Жаш тѳлюню 888 келечиси «Машукга» къошулуругъа излегендиле, аланы араларында конкурс бир жерге 2,96 адам боллукъду.

Белгилерге тийишлиди, форумну аудиториясы 3000 адам бла чекленрик туйюлдю: дуня башында жашагъан хар сюйген аны ачылыу эм жабылыу байрамына, башха тюбешулерине

да онлайн халда къаралыкъды.

Проект бардырылгъаны къадар битеу къатышханлагъа тириклерин ючюн балла берилдикдиле. Юч урумну рейтингине кѳре 300 инсан сайланрыкъдыла, аланы Пятигорскде Комсомол талада къураллыкъ IV офлайн-сменагъа чакъырлыкъдыла. Эсигизге салайыкъ, «Машук 2020» Шимал-Кавказ жаш тѳлю онлайн-форум 10 августдан 26 августха дери бардырыллыкъды.

ЖАНГУРАЗЛАНЫ Нажабат.

ОПЕРАТИВ ШТАБ

Эпидемиология жорукъланы сакъларгъа тийишлиги, ол санда межгитлеге да

COVID-19 жукъгъанлары саны республикада алты миннге жете келеди - ол 5870 адам. 24 июльда вирусдан 15 инсан аургуанлары ачыкъланганды. Тийишли багъыудан сора 5377 пациент сау болгъандыла. Ол санда 24 июльда аны 21 пациент хорлагъандыла.

Медицина болушлукъ берилгенлени саны беш жюзден азайгъанын белгилерчады - 427 сау-суз. Ахыр ыйыкъда бу ауруудан бир адам да ауушмагъанына къууанганбыз, алай тонене вирус Чегемден эр кишини жашауун юзгенди. Пандемияны аллындан бери, аны аурулугъун кѳтуралмай, 66 инсаныбыз ѳлгендиле. Коронавирус КъМР-де жайылып башлагъан кюнден бери 117,2 мингден аслам тест бардырылганды.

Госпиталдада биоюнлюкде 474 саууз турадыла. Ала арасында тест коронавирусу ауруу жукъгъанын ачыкъланмагъанла да бардыла. Реанимация бѳлюмде 26 саууз бардыла.

Оператив штабдан белгиле этгенлерича, ахыр ыйыкълада КъМР-де ауруу жукъгъанлары саны азаяды, биоюнлюкде республикада эпидемиология болум ышангылыды. Алай вирус жокъ болмагъанды, жукъгъанлары 80 проценти аурууну женгил халда кѳтюреди. «Аны себепли профилактика мадарланы толтурургъа тийишлиди. Ол санда медицина маскала жюрютюрге, къолланы сапын бла жууаргъа, бир бирге жууукъ келмезге, къучакълашмазгъа, онг болгъанына кѳре къол тутмазгъа тийишлиди. Температурагъыз кѳтюрюлген эсе уа, юйге врачны чакъырыргъа керекди», - деп билдиргендиле оператив штабдан.

Эпидемиология болум ышангылы болгъаны бла байламлы республикада карантин чеклени ююнчю кесеги кетериледи. Ол санда билим беруу учрежденияла, ауузланыргъа жараулу жерле, сатыу-алуу эм халкъны жумушларын жалчыхтан организацияла ишлерин жангыртыргъа боллукъдула. Алай мындан ары да медицина маскаланы киреге, бир бирден 1,5 метр кенгликте турургъа керекди.

Энтта КъМР-ни Муслиманларыны дин управлениясы, тыш къыраллы ислам алимле бла кенгешип, шендюго эпидемиология болуму эмда медиклени айтханларын эсге алып, шериятха таянып, намазны межгитде къылыргъа сюйгенлени, ол санда жума намазны, аллай эркиликлери болгъаныны юсюнден бегими чыгарганды. Болсада ДУМ-ну келечилери эпидемиология жорукъланы сакъларгъа кереклисин да чертедиле. Ауруу жагъыллыгъына къоркъгъанлары уа энтта межгитге юрюмезге боллукъдула. «Быллай жорукълар Египетни фетвала жаны бла арасы эмда Шимал Американы ислам илму-консультация совети чыгаргандыла», - деп айтылады ДУМ басмалагъан чакъырыуда.

Алай бла 18 июльдан республикада межгитле ишлерин жангырхандыла. Болсада эпидемиология болум игиленнгинчи, межгитге келгенле медицина маскала киреге, кеслерини намазлыкъларын келтирирге, бир бирлерини араларында 1,5 метр кенгликни сакъларгъа, сюннет намазны юйде къылыргъа, абидезлери болургъа керекдиле. ДУМ тамата тѳлюню, сауукълары осал болгъанлары алыкъа межгитге келмезге чакъырады эмда

сабийлени келтирмезге кереклисин тохташдыргъанды.

Россейде коронавирусу 800,8 миннге жууукъ адамгъа жагъылганды, ол санда 24 июльда ол 5811 адамгъа жукъгъанды. Пандемия башлангандан бери вирусдан 588 мингден аслам инсан сау болгъанды. Кыралда андан 13 046 инсан ауушханды.

РФ-ни саулукъ сакълару министри Михаил Мурашко коронавируспа къажау кийрилген чекле келир жыл февральгъа дери сакъланыргъа боллукъларын энтта бир кѳре айтханды. «Биз бу жол бла барабыз», - дегенди ол. Министр айтханыча, пандемиягъа дери жашаугъа къайтыр ючюн коллектив иммунитет жарашдырылгъа керекди, ол санда дарманланы болушлугъу бла.

1 августдан а халкъла аралы авиация байламлыкъла жангыртыладыла. Ал кезиуде Москвадан эм Ростовдан Лондонгъа, Стамбулга уаргъа боллукъду. 10 августдан а Тюркию башха курорт шахарларына да ачылады авиа жол: Анкарагъа, Антальягъа, Бодрумгъа, Даламангъа. Россейли туристле Танзаниягъа - Занзибаргъа да жеталыкъдыла самолѳт бла.

Джонс Хопкинс атлы университет белгиле этген тарихлеге кѳре уа, битеу дуняда бу ауруу 15,44 миллион адамгъа жукъганды, андан 623,1 мингден аслам ѳлгенди. Ол санда Американы Бирлешген Штатларында вирус жукъгъанлары саны тѳрт миллиондан озгъанды (4,034 миллион саууз). Ол а башха къыраладан иги да асламла.

ТИКАЛАНЫ Фатима хазырагъанды.

Производство

Жашил къудорудан – нашалагъа

Кѳп болмай Къабарты-Малкъарны консерва заводларында жашил къудоруну жарашдырып бошاپ, тахта кѳгетлеге кѳчгендиле, деп билдирдиле КъМР-ни Эл мюлк министрствосуу пресслужбасындан.

Ведомствода айтханларыча, республиканы жети консерва заводу жашил къудоруну 13,5 миң тоннасындан 51 миллиондан адыла. Ол биртыр бу заман бла тенгешдиргенде, 40 процентге кѳпдю.

Бусагъатда уа предприятяланы бешисинде

нашаланы тузлап тебирегендиле. Алай бла биоюнлюкде 2 миң тоннагъа жууукъ сырьѳдан 8,7 миллион банка хазыр

этилгенди. Ол кѳрүмдѳгъа былтыргъы эсеплеге келишеди.

КУРДАНЛАНЫ Сулейман.

26 ИЮЛЬ - АСКЕР-ТЕНГИЗ ФЛОТНУ КЮНЮ

ДЕМЕНГИЛИ ЭМ ХОРЛАНМАЗЛЫКЪ

Июльн ахыр ыйых кюнюнде кыралда аскер-тенгиз флотда кыулук этгенле кеслерини профессионал байрамларына тубейдиле. Быйыл ол 26 июльга тюшгенди эмда 81-чи кере белгиленеди.

ТАРЫХ

Байрам РФ-ни Президентини Указы бла 2006 жылда 31 майда тохташдырылганды. Бу жайгы кюн кеслерини профессионал байрамларын Ата журтубузу тенгиз чеклерин кыоруулаганла, жашауларын кемеле, аскер-тенгиз флотну хазырлыгын жалчытуу бла байлаганла, аланы юйюрлери да белгилейдиле.

Тенгиз аскерчилени кюню белгили адмирал совет аскер кыулукчу Николай Кузнецовну башламчылыгы бла кыралганды. 1939 жылда ол Совнаркомга Аскер-тенгиз флотну кюнюн тохташдыруну юсюнден тилек этгенди. Алай бла ол флотха халканы эсин буруга, аны даражасын кетюрюрге излегенди. Ал кезинде аны 24 июльда белгилегендиле.

1980 жылда уа бу байрамны июльн ахыргы ыйых кюнюне кетюрюрге оную этилгенди. Совет Союзну Баш Советини президиуму чыгарган указы бла Совет аскерни байрам кюнлерини тизмесине ол жаны бла тюзетиуле да кийириледи.

Энтта 26 жылдан а РФ-ни президенти ВМФ-ни кюнюн официалный халда июльн ахыргы ыйых кюнюнде бардыруну юсюнден Указын кыабыл кергенди. Ма алай бла 81 жылны ичинде бу кыуанчлы кюнню кесини терелери кыралып, ол шендоюго заманга бай хазна бла жетгенди.

ТӨРЕЛЕ

ВМФ-ни кюнюнде кыралда портлары болган уллу шахарлада кыуанчлы жумушла бардырыладыла: Санкт-Петербургда, Севастопольда, Кронштадта, Владивостокда, Астраханда, Калининградда, Новороссийскда, Североморскда, Балтийскда эм башхалада.

Бу кюнню баш тересинден бири – кемеледе кыуанчлы халда Андреев байракны кетюрюу бла байламды. Андан сора да, аскер флот техниканы парады сейир жумушладан бириди.

Кыуанчча атап, моряклар, десантликлер, кыутхарычулар, суу тубюнде кемеледе жюзгенле кыулук этулерини энчиликлерин, кючлерин, усталыкларын кергозтедиле, жангы аскер сауутла бла шагырейленирге онг да барды. Кемеледен бирлерине уа «ачык эшикленди» кюнлери окуна кыралдыла. Алай бла кыраучула деменгили техниканы тыш сыфатына сейир этуу бла кыалмай, аны ичинде кыурамын да керюрге боллукдула.

ПАРАД - 2020

Быйыл а Россейни Аскер-тенгиз флотну кюню энчи болумда бардырылады – Уллу Хорламны 75-жыллык юбилейини чеклеринде. Башында санаган шахарлада парадлага битеу да бирге 200 кеме, 100 аскер техника, 80

самолёт бла вертолёт эмда 15 минг аскерчи кыатышырыкдыла. Биринчи кере болуп ВМФ-ни кюнюн Каспийскда да белгилерикдиле. Каспий флотилия энди бу шахарда орналады.

Санкт-Петербургда Хорламны парадына уа сейир бютюнда уллуду десек, жангылык болмазбыз. Байрамны программасы уа байды эм энчиликледен толуду. Сёзге, десант катерледе Т-34 эм БМ-13 танкланы эмда «Катюша-

ны» орнатырыкдыла. Битеу да бирге уа парадха 46 кеме, катер эм суу тубюнде жюзген кемеле кергозюлукдюле, аны хауа бёлюмюнде уа 42 самолёт бла вертолёт учарыкдыла.

Аскерчи катерле Уллу Хорламны 75-жыллыгына атап, Аскер-тенгиз флотну бёлюмлерини байракларын элтириктери белгиленеди.

ТАУЛУ МОЯКЛА

Ата журтубузу тенгиз кыоруулаганланы, флотда кыулук этгенлени арасында уа таулу миллетни уланлары да бардыла. Аланы арасында эм алга Балтий флотну 61-чи истребитель авиация бригадасыны 4-чю гвардий авиация полкуну командирини орунбасары **Байсолтанлы Алимни** атын айтырга тийишлиди.

Байсолтан улу СССР-ни Жигити деген атха нек тийишли керюлгенини юсюнден документ эки бла жарым кыагытны алады. Балтияны илячини душман аскерлеге кыажу урушда кёкге 277 кере чыкыганды. «Ол кыйда учса да – Ханкону, Таллинни, неда Ленинградны кёгюнде – фашистле жигит лётчик Байсолтановну кюнюн сынадыла», - деп башланады саугалау документ.

Бизни 22-жыллык жигитибиз 45 хауа сермешде душманны 19 самолётун жок этгенди, ол санда кесинлей – төртюсюн, аскерчи нёгерлери бла бирге – 13, экинси а душман аэродромга чабыулукну кезиуонде. «...1941 жылда 14 сентябрьде душманны беш са-

молёту Стрельняны тийресинде бизни аскерлеге от ачарга умут этедиле. Жолдаш Байсолтанов терк окуна душманга кыажу сермешни башлайды. Кеси Ю-88 самолётну агызады, калгъан душман самолётла уа, бизни аскерлеге жук да этмей, алайдан кыачып кытуладыла...», - деп жазылады сайта басмаланган документледе. Саугалау кыагыт бла толусунлай да анда шагырей болурга онг барды.

Мамуколаны Тембот а тенгиз жау аскерлени энчи 51-чи десант батальонунда кыулук этгенди. Жашауун самолётла, авиация бла байламлы этерге сойгенди. Таулу жаш Астраханда авиация учили-

щеге киреди. Алай саулуку ючюн аны бу мураты толмаганды.

Ол жау аскерлени Урюпинск училищесин бошаганды, биринчи кызауатха Армавирде киришгенди, ол Сталинградны кыоруула сермешледен биринде уа жаралы болганды. Артада Мамуколаны Тембот тенгиз жау аскерлени энчи 51-чи десант батальонуну кыуумунда Новороссийскде кыулук этгенди. Тембот Прохоровкада танк кызауатха кыатышханды, Кёнигсбергги азатлаганды, Берлинге дери жетгенди.

Севастопольну кыоруула сермешледе кесини жигитлигин тамата лейтенант тенгиз жау аскерчилени взводуно командири **Кюйчуланы Абдулла** да кергозгенди. Ол взводуно кесини ызындан атакага кёп кетюргенди. 1942 жылда 28 июньда Севастополь ючюн кызауатны ахыргы кюнлеринде ол жаралы болганды. Ала асыры аурдан, Абдулла Нальчикде госпитальда ауушханды. Ол «Севастопольну кыоруулаганы ючюн» майдалга тийишли керюлгенди.

Моряк **Глашланы Хадис** кесини аскерчи жолун майор Цезарь Куниковну десант отрядында башлаганды, 1946 жылда октябрьге дери ол Кыраа тенгиз флотну хауа-аскер кючлерини 34-чю авиатехника полкунда кыулук этгенди.

ТИКАЛАНЫ Фатима хазырлаганды.

Шимал Кавказ
кюн сайынРамзан Кадыровну
санкциялагга жууабы

АБШ-ны кырал секретары Майкл Помпео 20 июльда Рамзан Кадыров кыра тизмеге тюшгенини юсюнден билдиргенди. Андан сора Чеченни башчысы америкалы кыулукчуга да республиканы жеринде санкцияла кийириге оную этгенди. Аны юсюнден 24 июльда «Грозный» телеканал YouTube-да билдиргенди.

АБШ-ны кырал департаменти Кадыровну ол он жылдан артык заманы мындан алга адамны эркинликтерине кёл кере бузуклук этгенди, деген сылтау бла Штатага жолун кесгенди. Аны бла да кыалмай, кыра тизмеге аны кызын бла юй бийчесин да кыошханды.

Кадыров АБШ-ны санкцияларына жууапха аскер саууту бла суратын Интернетте салып, алай бла сермеширге хазыр болганын кергозгенди.

Хабибни атасына ич сёзю

UFC-ни женил ауулукда чемпиону Хабиб Нурмагомедов атасыны ёлгенини юсюнден ич сёзюн биринчи кере туура этгенди. Атасы эмда тренери Абдулманап Нурмагомедовну ол Instagramда эсгергенди. Анда Хабиб жашауунда хар неге да аны атасы юйретгенин айтханды.

«Атам, мен сени алай излейме! Сен манга ата, шүөх, кыарындаш, тренер да болганса. Мен бир затха жетишген эсем, сени кыйынын уллуду анда. Манга ыразы болурса деп ышанам», - деп жазганды Нурмагомедов.

Умутлары – мамыр халккны

кюрккытурга

Россейни МВД-сыни Ингушетияда экстремизме кыажу кереш бардырган «Э» арасыны таматасы Ибрагим Эльджаркиевни мамыр халккны кюрккытур эмда абзыратыр ючюн ёлтюргендиле. Алай ол мурдарлыкны этгенлени баш муратлары - республикада кюйсюз ишлерин бардырган аманлыкчы кыуумну башын жулургады эмда алага ачылган уголовный иш тохтатылырга этерге, дегенди Следствие комитетни башчысы Александр Бастрыкин.

Эсигизге салайкы: Ибрагим Эльджаркиев былтыр ноябрьде Москвада ёлтюрюлгенди. Анга кёре 12 адам тутулганды.

Курортла толадыла

Августа Железноводскда санаторийле 100 процент чаклы бирге толлукдула. Аланы асламысына шендоюен окуна туристле кыстау келедиле, багыу онгланы хайырланадыла, деп билдиреди REGNUM информация агентство. «Биюнюкде мында Россейни 9 регионундан 2 мингден аслам адам солуйду, айны ахырына ала саулай толлукдула, августта да санаторийлерибизде жерле бегитилгендиле», - дегенди Железноводскну башчысы Евгений Моисеев.

«Ичмеген» регионла
кыайсыладыла?

Ингушетия, Чечен, Дагыстан, Краснодар край бла Санкт-Петербург адаллары кеф этдириучу ичгиледен эм аз ичген регионла болуп чыкгандыла. Аны юсюнден RT Россейни Саулук саклау министрствосуну шартларына таянып билдиреди.

Тинтиулени кезиуонде 100 минг адамдан кыаллай бир ичгичи акылындан жарты болганын тергендиле. Ингушетияда аллайла 0,4 процентни тутхандыла. Башхача айтханда, былтыр аллай диагноз бла эселге эки адам тюшгенди. Чеченде ол керюмдо - 2,1, Дагыстанда - 10,1, Краснодар крайда - 13, Петербургда да 13,7 болганды.

Бек «ичгичи» регионнга уа Чукотка саналганды.

Кыарачайда – чабакъ цех

«Ресурс» кооператив Кыарачай-Черкесни Уруп районунда чабакъ жарашдыруучу цех ишлерикди. Ол бир жылга 50 тонна чаклы бир чабаккны хазыр этип чыгарлыкды. Цехни 2021 жылда хайырланьрга берирге белгиленеди, деп билдиргенди ТАСС-ха приятяны башчысы Чомайлы Арсен.

Ол айтханга кёре, 2019 жылда кооператив ырысхы-техника кыолайлыкны игилендирирге грант алганды. Бусагатда цехни кыурулушу кыстау барады. Ол кеси да кооперативин жалган кёллеринден узак бармай соелликди.

Федерал басма оргланлы билдириулерине кёре **ТЕКУЛАНЫ Хауа** хазырлаганды.

Биринчи студияны кырамында

1936 жылда Кыбарты-Малкырга Москвадан таматасты белгилли режиссер Илья Судачков болган комиссия келип, А. Луначарский атлы театр институтта малкыр студияда окургы деп, отуз жаш адамны айырганда, Ахмат да сайлангангадан болганды. Москвады аланы сейриндиндирген кеп зат бар эди. Эрттенликте окургандыла, ингирде репетицияла бардыргандыла неда жангы кырап келген спектакльлени, анда ойнаган артистлени ишлерин тинтгендиле. Кертисин айтханда, ол затны кыйгысыан алдан керюп, студентлеге кыйсы театрны да эшигин ачандыла. Ала ары хаксыз журюгендиле. Алай бла кеп затны кеси кезлери бла керюрге, игини, аманны ангыларгыа жетишгендиле.

Кыдайланы Ахматны – шатык ауазлы, бийик санлы, ариу жашны артистге жарыган кеп ышаны бар эди. Аны окутхан устазла да айырып белгилегендиле ол шартны эм андан излемлери да артыгырак болганды.

Ала 1940 жылда Луначарский атлы театр институтну бошап, Кыайсын кечюрген юч уллу диплом спектакль – Лопе де Веганы «Кыой шаудан», Всеволод Ивановну «Бронепоезд 14-69», Мольерни «Скапенни хыйлалары» – хазырлап келгендиле. Кыдаи улу аланы барында да ойнаганды. «Кыой шауданда» уа анга баш роль жетгенди. Ол анда Командорну кыалай аламанат ойнаганын кесаматчыла, кыараганын да кыйта-рып айтхандыла.

эркин этеди. Ала кыачып, абирек боладыла. Ойнаган артистлени атлары да бергенди оюннга кыолайлык.

Оюнну премьерасындан сора, Москвадан келген те-

толтурууна ишек жоккыду».

Ахматча ким тепсерик эди!..

Уруш башланып, эр кишилени асламысы ары кетген-

Этезланы Омарны «Кыанлы тоюнда» Ахмат Ахыя эфендини сыфатын кыураганды. Анга ушаган ролло дагында болганды – узбекли классик Хамза Хаким-заде Ниязи жаз-

сы Степан болургыа тошгенди. Сёзю аз болганлыкыгыа, хар ол сахнага чыкыгандан кыараучула анга кыарсла бла тубегендиле. Ол кыарамы, кыымылдауу бла ишда кюлдюре эди аланы.

Ж.-Б.Мольерни «Жалган саусуз» деген комедиясында ол жюйюсхан Пургонду – доктор. Ангыламы аз болганлыкыгыа, кесин билимли сундурп, латин атларын санайды дарманланы. Ол аны алай кюлюкюле эте эди, кыараучулары кыарс кыакыдыра. К. Гальдонни «Эки жюйюсханы шапасы» деген оюнунда уа Кыдаи улу кыонак юйноу иеси Бригеллиди.

Эсде тутуу

Сахна искусствону кыйынын жолун ариу хат бла ызлаганды

Малкыр театрны тарыхын кыураганын атлары эсдеди. Аланы араларында Кыдайланы Чёпеллеуно жашы Ахмат да энчи махтаулу жерни алады.

«Айыуну жашы Батыр». Сол жанында Кыдайланы Ахмат.

Улуну, гитчени да журегине жол тапхан

«Таулу кызыны жигитлиги» деген драмада уа ол душман кыачып айланган колхозчу жаш Тойманы ойнайды. Кыайсыны «Дунияда суймеклик барды» деген пьесасына кере салынган драмада уа акылдан жарты Булланы сыфатын кыураганды. Ол аны бек аламанат рольларын дан бириди. Оюн бла актёрла Кенделеннге келгенде, Булла кеси залда болуп, кесин таныганды. Сора, сейир эте келип: «Телилеге жар оюлсун!» – дегенди деп, бююн да эсгереди.

Аппайланы Хасанны «Кыара кюбюрюнде» ол элни бийи Хажимырзады.

Сабий оюнлагыа да кыатышханды Ахмат. «Айыуну жашы Батырда» – шайтан кылыкылы Элкыруут. Аны Ахмат асыры иги ойнагандан, сабийле бир бирлерине алай атап да айлангандыла. Дагыда ол «Шамай кыалада» Желмаузну башхалагыа ушамаганын сыфатын кыураганды.

Адамлыгы ючюн суйгендиле

Кыдайланы Ахмат сыфатыча, кеси да ариу кылыкылы адам болганын айтадыла. Чамны суйген актёрларыбыз аны бир жол кыалай амалсыз этгенлерин Маммеланы Ибрагим сагыныучу эди. Театрны юсюндөн кытабында да жазыды аны юсюндөн. Кыараачыда бир кыонакыбай оюнун аллында былгагы стол кыурайды. Ахмат ичерге суймеучо эди. Юй иеси бир башха шеша чыгырады. Уялып, ол тынч барганын игчиден аз-маз урталды Ахмат. Ол а – 63 градуслу ром! Ичигини кючю аны сахнада жетеди.

«Кыанлы тойда» Ахмат эфендини ойнайды. Мамме улу уа – бай киши, кызыым жарлы жашны сюеди, алай болмазча дууа жаз деп келеди анга.

– Аны уа пожалста! – дегенди Ахмат, орусча кыошуп.

– Бир дууагыа не айтыркысы?

– В общем-то, бир дууагыа бир кыозулу кый беричючюле. А ты как хочешь...

Андан арысында актёрла, зат тилеген болса, Ахматны эриклеп: «Аны уа пожалста!» – деп тургандыла.

Биргисине ишленгенле, кыараучула да Кыдайланы Ахматны бийик фахмусу, андан эннш болмаганын адамлыгы ючюн бек суйгендиле. Бююн да ариу эсгереди.

МУСУКАЛАНЫ Сакинат.

Театрда коллегалары бла.

«Кыанлы кыалында»

Алай бла 1940 жылда 26 октябрде профессионал малкыр театр кесини ишин башлаганды. Ызы бла, белгилисича, Геляланы Рамазаны «Кыанлы кыалын» деген трагедиясы салынганды. Аны хазырлай туруп, жаш артистле, ишлерине жанлары кыанлары бла берилип, кечекюнемей кюрешгендиле. Аланы асламысына табылган эди анда иш. Ахматха уа баш роль жетгенди – Мурат. Ол суйген кызы Жансууратны (Кыдайланы Маржан) бай Кыамболатны (Рахайланы Таубий) жашы Кыасботха (Балаланы Омар) бере тургандыла, ау тубюндөн кыачырады. Ызларындан жетип, кызыны ушук бла атып ёлтюрөдиле, Муратны бла тенги Ахматны (Рахайланы Исмайлы) тутуп, отда кюйдюрге умут этедиле, алай жарлы халкы аланы

атр критик Я. Бродский 1941 жылда 6 июньда «Молодой сталинец» газетде малкыр актёрланы махтап жазганды. Ол аланы араларында Ахматны да белгилегенди. Кесаматчы Хочуланы Салих а: «Муратны ойнаган Кыдаев Ахмат малкыр труппада биринчи жерни алады. Бу пьесада А. Кудаяев иги ойнайды, алай аны кыалган пьесалада ойнаганына керө, ол кесини бу ролюн иги толу бералмайды. Кесини тенги бла Муратны сын ташха байлап, эфенди шериат бла ёлтюрюрге сюд эте турган заманда, Муратны тынч кыарамында жашаугыа туюген кыоркыулук эсленмейди. Ма жаланда Кудаяев жолдашны кыарысузурак ойнаганы бу жерди дейме. Кудаяев мындан ары ойнауунда кесини ролюн толусунлай

де да ишлегенди бир кыаууну заманы Ахмат театрда. А.Корнейчукну «Платон Кречет», К.Симоновну – «Парень из нашего города», Г. Мдиванини «Батальон западха барды», Гюргель бла Литовскийни «Мени жашым», К. Гольдонини «Кыонак юйноу иеси» деген оюнладан кыайсын болса алып, Беш да Тау элге айланып чыкыгандыла, арба табылса, аны бла, табылмаса – жаяулай.

Арта уа сюрююн чачханды аланы. Кертиди, фахмулу актёрларыбызны бир кыауумуна жалган даула жазганыла болгандыла. Айхай да, алай бла аланы журеклерине кетмез жарала салгандыла. Болсада тууганын жерге жыйылганлай, амаллары болганга театрда кыайтхандыла.

Боташланы Иссаны «Таула да танг жарыйды» деген пьесасына керө спектакль сала туруп, Кыдайланы Ахматха Таумырзаны ролло жетгенди. Аны юсюндөн Маммеланы Ибрагим былай жазды: «Таумырза – ак офицер, кызыланы аллына чактырып, ала бла кезиу-кезиу тепсеиди. Алайда уа Ахматча ким тепсерик эди! ... Терк бошап кыймай, бир кесек тепсе деп тилеучо эдик. Ахмат тепсеу усталыкыны сайласа, экинчи Эсембаев боллук эди деригин келеди. Жашладан кыайсы эсе да «Чеченли» деп аны ючюн атаганы эди анга».

«Майсараны хыйлалары» деген комедияда ол Дост деген моллады, Боташланы Иссаны «Абирегинде» уа – Кыурман эфенди.

Актёрлук хунерни кенглиги

Осетин драматург Ашах Токаевни «Киеулюк» деген комедиясында ол дайым алгыш айтып турган колхоз председатель Тууганын ойнайды. Баям, башха адам бу ролда магына тапмаз эди, Кыдаи улу уа аны, тепсеу да кыошуп, эсде кыалырча этгенди. Ол баш рольдан артка кыалмай барганды.

Дагыда Кыдаи улу кеп сыфатха жан салганды малкыр сахнада. Боташланы Исса жазып, «Солтанны кыандарын» салганда, анда Солтанны сыфатын кыураганды, жырлаганы, тепсеген да этип, кесини фахмуусун толу ачанды. «Жаралы жугытурда» ол учу Хашимди. Сотталаны Адилгерийни «Хожасында» уа – Хожаны атасы.

Классикагыа да аламанат тап жарашханды аны сыфаты. Шекспирни «Отеллосунда» ол Венецияны кырал башчысы Дожну ойнайды. Ол аны кыалай ёхтем сыфатын кыураганын кеплени эслериндеди. «Ромео бла Джульеттада» ол Герцогду, «Дон Жуанда» – Гусман.

Н. Гогольну «Кыатын алыуунда» анга Подколосинни шапа-

ЭНЧИ ОТРЯД

Бахчаланы, сабанланы буздан кьорууларгъа не заманда да хазырдыла

Юч жыйырма жыл мындан алгъа Шимал Кавказда совет алимле, буз ургъаннга къажу амалла излеп, биринчи тинтиуле бардырып башлагъандыла. Ол кезиуледе булутлагъа энчи реагентни чачдырса жарарыгъын да билгендиле. Аны бла байламлы Къабарты-Малкъарда бла Шимал Осетияда тюрлю-тюрлю сынаула да ётдюрюлгендиле. Ызы бла регионда энчи отряд да кьуралгъанды.

Бююнлюкде бу аскер служба Къабарты-Малкъарда, Шимал Осетияда, Къарачай-Черкесде эм Дагъыстанда да кьар

эм башха геофизика болумлагъа къажу тургъан Шимал-Кавказ аскер службаны баш управлениясы Нальчикде орналады.

- Къабарты-Малкъарда эл мюлкге бёлюннген жерлени иги кесегин сакъларча 4800 ракета керекди, хар пунктта - жюзюшери. Болсада бююнлюкде план бла ишлер онг жокъду. Былтыр бизни заказчи-гиз КЪМР-ни Эл мюлк министерствосу бёлген ахчагъа жалаанда 600 ракета алалгъанбыз. Былтыр буздан кьоруулау ишлеге ведомство 15 миллион сом, быйыл а 22 миллион сом бергенди. Аны бла

рыргъа керекди. Алай, ахча къытыкъдан, бирде ракеталаны аяргъа, гитче бузу жаума кьояргъа да тюшеди, - дейди Шимал-Кавказ аскер службаны баш управлениясыны таматасы Чочайланы Хызыр.

Ол айтханнга кёре, арт кезиуде тирликлерине жарсыгъан агрофирмала ракеталаны кеслери сатып аладыла. Терек бахчалары болгъанлары асламысы буздан кьоруулагъан ауланы хайырланадыла. Алай бирде жел аланы учурады, жыртады, бетон чыпынланы, тереклени да сындырады. Ол себепден бусагъатда сынамлы аграрчыла бу служба бла байламлыкъ жюрютедиле.

- Ракеталаны 12 километр бийикликке учарча кючлери барды. Аны себелли быллай иш бла кюреширге Промышленность эм сатыу-алуу министерстводан лицензия, Росгидрометден, Ростова Хауа транспортну управлениясындан да эркинлик алыргъа керекди, - дейди Чочай улу.

Кёпле бахчаларын буз ургъунчу эс этмейдиле, деп жарсыды ол. Болсада

бююнлюкде андан 75-80 процентге кьоруулары амал барды. Былтыр служба къарагъан жерлени бири да апчымагъанды. Болсада буз жылгъа 2-2,5 минг гектаргъа тюшмей къалмайды. Топланы кёп жерледе жиберирча тюрлю-юлду. Ала 5,6 километр бийикликке 4 55 градус бла жибериледиле. Кёкде реагентлерин чачанларындан сора 900 метр бийикликде толусунлай атыладыла.

- Службада асламысында хауа тюрлениринг Росгидрометден биледиле, алай кесини локаторлары да бардыла. Аланы эм жангысы 1983 жылда чыкъланды, ракеталаны жиберген установка да ол заманладан къалгъандыла. Бусагъатда уа аланы жангы тюрлюлерин Нальчикде Телемеханика заводда ишлейдиле, аланы багълалары 500 минг сомгъа жетеди. Башха техниканы да болжалы эртте бошалгъанды. Анга да къарамай, ала борчларын тийишли толтурадыла, - дейди ведомствону таматасы.

МАГОМЕТЛАНЫ Сулейман хазырлагъанды.

юзюлгенден бла буз ургъандан да мадарла этеди. Аны санында тёрт топ атдырыучу эм юч команда пункт ишлейдиле, алада 679 адам урунда. Саулай да округда 32 пункт эл мюлкге бёлюннген 480 минг гектар чакълы жерни кьоруулайдыла.

Аллай служба Къабарты-Малкъарда, Ставрополь бла Краснодар крайлада эм Кърымда да тёрт бардыла. Бизде хауа

бирге алгъаракълада 7 миллион сомгъа Черек эм Бахан районлада эки пункт ачылгъанды.

Биз коммерциялы организация тюрлюбюз, бюджетге налогла телемейбиз, болсада керек жумушну тамамлайбыз. Бизге берилген ахчаны 80 проценти ракеталагъа кьоратылады, аладан бири - «Алазань-6» - 18912 сом турады. Быллай ишле хайырлы болур ючюн аланы тохтаусуз барды-

САУЛУКЪ

Сарымсахны кючю биз суннгандан эсе уллуду

Дарманлыкълары болгъан битимлеге артыкъ эс бурмаучу медикле окъуна сарымсахна энчи къарал башлагъандыла. Бююн аны хайырыны юсюнден Нальчик шахарны биринчи номерли поликлиникасыны врач-терапевти Гыжгыланы Разият бла ушакъ этебиз.

- Сарымсах дарманды деучюдоле таулу ыннала, анга врачла къалай къарайдыла?

- Сарымсах суукъдан, гриппден къыйналгъанлагъа, жүреккери, къан тамырлары ауругъанлагъа жарагъанын илму тохташдыргъанды. Битеу алып айтханда уа, ол кёп тюрлю, бек къыйын эм кьоркчуулу ауруулагъа да жарайды. Кёп къыраллада бардырылгъан тинтиуле кёргозгендиле: ракны багъында да сарымсахны магъанасы уллуду.

Базыкъ чегиде болуучу рага къажулуугъу тинтилгенди артыкъда бек. Север Каролинаны университетини алимлери бардыргъан тинтиуле ачыкълагъанларына кёре, аны сыйгенледе ракны ол тюрлюсюнден ауругъанла, башхала бла тенгешдиргенде, 70 процентте аз болгъандыла.

Сарымсах чийлей да, жарашдырылса да хайырлыды. Аны тишчигин ашардан алгъа ууакъ туурагъыз неда эзигиз, сора 10-15 минутну кеси аллына кююгъуз. Кислородну тири къатышыуу бла аны ферментлери тириледиле.

- Аны кюнлюк мардасы уа къаллай бир болургъа керекди?

- Ол проблема бла кюрешген немисли алимлени айтханларына кёре, кюнлюк марда тёрт граммдан аз болмазгъа керекди (неда эки тиши). Аны

ашарыкъ затларыгъызгъа азгадан юлешип хайырлансагъыз, бек керексиз заты - ийиси - азайырыкъды. Сууукъландан ауругъан эсегиз а, ол марданы бир бла жарымгъа-экиге дери кёбейтигиз.

Кертиди, сарымсах ийис этгенлеге къыйынды тезген, алай не сейир, ол адамла солуулары бла хауаны тазалайдыла, аланы къатларын дагъылагъа ауруу жукъмазгъа боллукъду. Аны арталлыда ашаргъа сыймей эсегиз, сиз тургъан, жукълагъан отогъа ууакъ тууралгъан неда эзилген тишчиклени сай табакъчыкъ бла салып кююгъуз. Аны уа сутканы ичинде юч-тёрт кере алышындырыгъыз.

- Бусагъатда БАД-ла модагъа киргендиле, адамла кеслери алларына, врач бла ушакъ этмей, ичедиле аланы. Сарымсахны тири биология

къошакъныча хайырланыргъа боламыды?

- Бу соруугъа шарт жууап берген къыйынды. Мен пациентлериме сарымсахны ашагъыз, деп къояма. Бир-бир БАД-лада тири затла кёп болургъа боллукъдула, бир-бирлеринде уа арталлыда болмазгъа. Тюрлю-тюрлю къошакъланы западда тингенлеринде, ала арталлыда бир бирге келишегендиле. Бек тири къошакълагъа биз сарымсахны тийишлиси чакълы бир заманны сакълангъан экстрактын санайбыз.

Аны, чагъырныча, энчи болумлада жыйырма ай чакълы бирге тутадыла. Ол кезиуну ичинде тутучулу тири затла жыйыладыла. Ол препаратлада сарымсах ийис да болмайды. Аллаи БАД-ла асламысында тыш къыраллада чыгъадыла.

Аны жүреккери ауругъанла, дарман иче эселе, ичмей эселе да, ашай турургъа керекдиле. Ол башха дарманла бла бек иги жарашады, тамырда къанны бысымын мардасына келтиредди, холестеринни да. Диабетден къыйналгъанла, артыкъда экинчи тюрлюсюнден ауругъанла, бу битимни ашасала, бек иги боллукъду.

Андан сора да, ол къанда бал тузну азайтады, гликолиз деген затны кьуралууна чырмаулукъ этеди. Қъанда бал туз кёп болса уа, гликолизле мардадан кёп боладыла эм адамны терк къартайтадыла. Ма былайда керекди сарымсахны жаш этген кючю. Қысыхасы, кёп къыраллада алимле сарымсахны кюнлюк тинтиуну бююн да бардыргъанлай турадыла.

БАЙСЫЛАНЫ Марзият.

Соруу-жууап

Таза бал къаллай болады

Тюкенледе, базарлада да кёп тюрлю бал сатылады. Ол себепден аны сайлап алгъан къыйынды, бютюнда андан хапары болмагъан адамгъа. Таза бал къаллай болгъанын билген бар эсе, юйретсе бек сюерик эдим.

ЖЫЛКЪЫБАЙЛАНЫ М. Нальчик ш.

Окъуучубузу бу сорууну Майский шахарда жашагъан эмда эрттеден бери да бал батманла тутуп келген Егоров Михаил жууаплайды.

Бал, анга абери къошулмаса, жарыкъ бетли болады. Бал туз неда картоф ун къошулса уа, мутхуз бет алады.

Таза балны ийиси бек ариуду, къошагъы болгъанны уа хазна ийиси да болмайды. Татыуу да бал къошулгъан суугъа ушайды.

Таза балны бармакъ бла ышыргъа да тынчы эмда ол териге иги сингеди.

Бал таза тюрлю эсе, бармакълада бурхучукъла къаладыла.

Таза балны аузда да татыуу башхады. Аллаини ичине агъашчыкъ сукъсанг, аны юсюнден бал, юзюлмей, алай саркъырыкъды эмда ол акъгъан жерде тебечик боллукъду, кеси да акъырын жайыллыкъды.

Къошагъы болгъан бал клейча болады. Кеси да терк агъарыкъды эм тамгъанда да жайылып къаллыкъды.

Балгъа бал туз эмда суу къошулгъанын а былай билирге боллукъду: балны бир тамчысын сууну терк жутхан къагъытны юсюне тамызсагъыз, анда мылы тамгъа къаллыкъды.

Бир-бирле уа балгъа картоф ун да къошуучудула. Аны да билирге къыйын тюрлю. Балны къайнар суу бла къатышдырыргъа, сора, суутуп, юсюне бир ненча тамычы йод тамызыргъа керекди. Ол кёк бет алса, картоф ун къошулгъанын бил да къой.

Балны мяяла, чын, къошун, агъач сауутлада сакъларгъа тийишлиди. Темир адыргъа салыргъа жарамайды.

Мадар

Эки жанына да тап келген келишим

Машина жолланы поездле жюриюген ызла бла ётгенлери кёл тыйгычла келтиреді. Поезд келген кезиуде автотранспортха жол тыйылады. Ол а аланы заманларын алады, кёл жыйылырча да этеди.

Бу халны сылтаун Къабарты-Малкъарны Транспорт эмда жол мюлк министерствосунда кёл затладан кёредиле: шахар кърулуш политикадан башлап, темир жоллада поезд келе турганыны юсюнден билдирген системаланы эскиликлерине дери.

Конкурс

Мен экстремизмге эмда терроризмге къажарма

Интернетде эмда билим беруу сферада экстремизмге эмда терроризмге информация жаны бла къажарма этген Миллет ара РФ-ни Илму эмда бийик билим беруу министерствосуну болушлугуу бла «Мен экстремизмге эмда терроризмге къажарма» деген Битеуросей онлайн-фестивальны бардырады. Анга (18-30 жыллык) студентле, ишлей турган жаш адамла, жаш тёрлю СМИ-лени келечилери, сора дагыда бийик билим беруу организацияла, студент организацияла эмда кымылдаула къатышырга боллукдула.

Фестиваль заочно халда эки кезиуден къраллыкды. Биринчиси 30 апрельден башлап 20 сентябрь-

ге дери бардырыллыкды. Аны кезиуде заявканы алыу барады. Ызы бла 20 сентябрьден бешинчи октябрьге дери алагы тынгылы кърарыкъдыла, андан сора уа 31 октябрьге дери Интернетде кёл кётюрю боллукду, жюри да кесини сезюн айтырыкъды. Фестивальны эсеплерин а 30 ноябрьден кеч къалмай чыгъарлыкдыла.

Бу конкурсха аудио, видео, сурат эмда жазылган материалла жиберирге, социал сетельде, видеохостингледі, мессенджерледі биригулені, каналланы, энчи интернет-сайтланы кёргозтюрге боллукду. Баш излем: ала бары да терроризмге эмда экстремизмге къажар проблематикага, жаш тёлуюно

право жаны бла жарыкъландырууға, терроризм эмда экстремизм идеологияға къажармаулыкға эмда жаш тёлую биригулені анда къаллай маганасы болганына жораланырга керекдиле. Кеслери да былтыр биринчи январьдан башлап быйыл 20 сентябрьге дери (орус тилде) басмаланырга. Бир заявка бла жалаанда бир материал жиберирге боллукду.

Фестивальны оргкомитетини телефон номери эмда электрон почтасыны адреси: +7 (863) 201-28-22 (Валитова Елена Рашидовна), info@ncpti.ru. Конкурсну юсюнден толү информацияны видеостолу ncpti.ru Интернет-сайтада табарыкъсыз.

ОМАРЛАНЫ Мурат хазырлаганды.

Тинтиуле

Жамауатны келечилери жоллага сакъдыла

Битеуросей халкъ фронтну Къабарты-Малкъарда бёлуюно келечилери Нальчик шахар округну жер-жерли администрациясыны эсин 9-чу эм 27-чи номерли орта школаны къатларында жолланы къркыуулу жерлерине эмда Къабарты орамда жер туюбо бла ётген жаяу жол жарытылмаганына бургандыла, деп айтылады ОНФ-ни интернет-сайтында.

Активистле дагыда Ашуров атлы орамда жолдан жаяу ётген жерде эмда Байсолтан улу бла Чернышевский орамланы мюйюшонде светофор болурча мадар этигиз деп тилегендиле мэриядан.

Жамауатны тарыгууларынын сюзген кезиуде ОНФ-ни келечилери Нальчикде жолдан ётген ызла, бегирекда билим беруу учрежденияланы къатларындагыла, не халда болганына кърарап чыкыгандыла. Жолланы жаяу жюриюгенле, машиналары болганына кърарын участкаларын да тинтгендиле.

«Билим беруу эки учреждениены къатларында жолдан ётуючоу ызла миллет стандартлага келишмегенлери тохташдырылганды. Юность тыгъырыкъда бла 27-чи номерли орта школну къатында жолну не жанында, не юсюнде тийишли белгилери болмаганын кёргенбиз. Горький орамда тогузунчу номерли жолдан чыкыганды уа, жолну жанында буру-

уу бир кесеги жетмегенин эсегенбиз. Аны хатасындан сабийле, отуз метр арлакда тынгылы переход болганына да кърарамай, алайла жолну бирси жанына ётедиле. Бу шартланы юсюнден ненча кере айтхан эсек да, жукъ да этилмегенди», - деп чертгенди ОНФ-ни Къабарты-Малкъарда регион штабыны келечиси Евгений Бакаев.

Жамауатны келечилери дагыда Ашуров эм Неделин орамланы мюйюшонде адамланы жолдан ётер онглары болмаганын эсегендиле. Ол а алайда бек изленеди. Нек дегенде ол тийреде тюкенле, сабий парк, кафе, автобула тохтачу комплексе да бардыла. Адамла уа, амалсыздан, жолну жарамаган жерлеринден чабып ётерге кюрешедиле.

ОНФ-ни келечилери ДОСААФ-ны, «Родина» кинотеатрны эмда МФЦ-ны бёлуюно къатында жер туюбо бла барган жаяу жоллага да кърарагандыла. Аны талкалары осал халда болганына, ичи жарытылмаганын да тохташдыргандыла.

Битеу табылган кемчиликни юсюнден, кеслерини оюмларын да ОНФ-ни активистлери жер-жерли властлага билдиргендиле. Ызы бла не мадар этиллигине кёз-кюлак болуп турурга дегендиле.

УЛБАШЛАНЫ Мурат хазырлаганды.

УФСИН

Бош да турмазла, хакъ да алырла

Республиканы тюзетиучоу колонияларына тюшгенлени урунуу бла тюзетиуге уллу эс бурулады. Ала кийимле тигиу, темир эмда агъач жарашдыруучу производствода ишлейдиле. Тутулуп турганланы ишчи жерле бла не къадар толү жалчытыр ючюн, ФСИН-ни Къабарты-Малкъарда Управлениясы жангы тюрлю производствода кърарайды эмда тюрлю-тюрлю предприятяла бла бирге ишлеуно айныта барады. Кёл болмай бардырылган туюбушу да ма анга жораланганды.

Ушакъга КъМР-де УФСИН-ни баш инженері Аслан Абазов, 5-чи номерли поселение колонияны таматасы Юрий Казанчев, «Прохладенский кирпич» ООО-ну директору Артур Дышеков да къатышхандыла. Ала колонияда турганла хакъ тёлөннген ишлени кёбейтиучоу онгларын эмда бирге ишлеуно баш борчларын да сюзгендиле.

Тобешиюно кезиуде КъМР-де УФСИН-ни 5-чи номерли поселение колониясыны бла «Прохладенский кирпич» ООО-ну араларында кирпичлени бирге жыйышдырууда тутулганланы да хайырлангырга келшим этилгенди. Анга кере 15 адамны иш бла жалчытырга къолдан келикди, деп билдиргенди КъМР-де УФСИН-ни пресс-службасындан.

Болум

Атышынуу кезиуде жокъ этилгендиле

ФСБ-ни къуллукчулары теракт хазырлаганланы жолларын кесгендиле. Бандитледе чачдыруучу затла, автомат, къауал, окъла табылгандыла. Андан сора да, ала башха боевиклеге жазганылар да ачыкъланганды. Андан белгили болганыча, аманлыкчыла право низамны сакълаучу органлада къуллук этгенлеге чабыуул хазырлагандыла.

Кюч структураны пресс-службасындан белгили этгенлерича, терактны Россейде ишине чек салынган «Ислам кърал» террорист организацияны келечилери хазырлагандыла. Тёрт террористни Чегем районда тау-агъач жердеде тапхандыла эмда атышынуу кезиуде жокъ этгендиле. Алайда автомат, къауал, эки керох эмда окъла табылгандыла.

Нальчикде боевикле жашаган фатарда хайырлангырга хазыр чачдыруучу зат эмда ала башха аманлыкчылага жазганылары ачыкълангандыла.

ФСБ-ни къуллукчулары «Террорист акт» эмда «Законлага бузукълукла этип, сауулапы хазырлаганы ючюн» статьялага кере уголовный ишни ачынуу юсюнден оноу эттедиле.

Бизни корр.

Надзор

Иш кереклисича къралмай, юйюрге болушлукъ заманында жетмегенди

КъМР-ни прокуратурасы инсанлага хар айдан тёлөннген пособияла заманында юлешимегенлери бла байламлы тинтиуле бардырганды.

Надзор органдан бизге билдиргенлерича, бу кюнледе 3 жылдан 7 жылга дери сабийле ёсген юйюргеге къошакъ кърал болушлукъну беруу жаны бла иш къалай къралганы сюзюлгенди. Анга КъМР-ни Урунуу эм социал къроруулау министерствосу жууаплды.

РФ-ни Правительствосу быйыл 21 мартда чыгъарган 384-чю номерли бегимде кере, бу къошакъ кърал болушлукъга тийишли юйюргеге пособияны тёлуюно бла къалууно юсюнден оноу заявление берилгенден сора

10 ишчи кюнню ичинде чыгъарылгырга керекди.

Тинтиулени кезиуде КъМР-ни Урунуу эм социал къроруулау министерствосу бу ишны тийишлисича кърараганыны хатасындан 30 мингден аслам заявка заманында сюзюлмегени эмда тёлееу болжалында этилме кълганылары ачыкъланганды.

Прокуратура КъМР-ни Правительствосуну башчысына законнга бузукълукъланы кетериноу эмда аны болдурган жууаплы къуллукчулары жууапха тартуюно юсюнден эсертюуле бергенди. Ала къалай толтурулукъларын прокурор кесини контролуна алганды.

Бизни корр.

Даража

Россейли лыжачыла Терс-Кьолда жыйыллыкдыла

Россейли лыжачыла жарауларын августда Терс-Кьолда ётюрлюкдюле. Аны юсонден Россейни Лыжала бла учуу жаны бла федерациясыны башчысы Елена Вяльбе Жангылыкыла информация агентствогоа билдиргенди.

-Хар затыбыз да хазырды, лыжачылары барысы да августда Кьабарты-Малкьаргьа, Терс-Кьолгьа, барадыла. Ары дери абери тюрленир деп сунмайма. Европа бизге алыкыа чеклерин ачмагьанды. Спортчула кьа-

уум-кьауум болуп барлыкдыла, хар кьауумгьа да болжалла тохташдырылгьандыла. Алай, төреде болгьаныча, ала артда барысы да бирге туберикдиле,- дегенди Вяльбе телефон бла.

Лыжалада учууну алгьыннгы кезиюу коронавиреус ючюн ахырына жетдирилмегенди. Сезонланы араларында россейли лыжачыла Ата журтларында жараула этедиле, тыш кьыраллагьа чыгьар онглары болмагьанлары ючюн.

Бирге ышарайык

Кьужур кьонакьбайлык

Бир кьарангы кече кьонак юююне кьайтыргьа суймей жубанганды. Кьонакьбайы кьызгьанчырак болур эди, аны кетерин суйюп, эки магыана салып, батырлыгына махтангыргьа кюрешгенди:

- Бу кьарангы кьарангымыды, - деп таукел этди кьонагынын. - Ма кьарангы десенг, бир жол мен кьонакьда болгьанымда... Юююме кьайтып келе туруп, кезню кезге урсанг, керюнмей эди...

- Не ит адам эди ол, аллай кече кьонагынын жиберген!- деп чамланганды кьонакь. - Оллахий, мен аны керсем, кьама бла ичин текмей кьоймазем, быллай кече кьонагынын жиберген кимге да не игилик этерикди!

Мамма бла Мангырау

Мангырау, базаргьа барып, жангы болушукьчусу – кёкбаш эшегин сатханды. Кьайтып келе, жолда элкурут Маммага тубогенди. Ахчасына махтанып, Мангырау ёхтем халын букьдурмагьанлай былай айтды:

-Алан, Мамма, бусагьатда мени хуржунумда кьаллай бир ахчам болгьанын биле эсенг, беш кьара сомуму да санга берирме!

Мамма, кьыйык кезюн да кьысып, сагыш этенча тынгьады. Бир кесекден:

- Да, билмей а, неси барды, бер бери беш кьара сомунгу да! - деди сора.

Мангырау, сейирге кьалып: «Кьайдан билген болур бу, не сейир-тамаша! Атым тилиме тагылык!»- деп ахчасын эллине узатды.

Ючюсю да табылдыла!

Орамны ёрге бир кьарт киши келе болгьанды. Башындан энишге да менме деген юч жаш энип келедиле. Кьартны кергенлей: «Келигиз, муну бир кьозутайык!» - деп, жашла аны арага алгьандыла.

- Салам алейкум, Сыллы! – дегенди биринчиси.

- Салам алейкум, Гёппе! – дегенди экинчиси.

-Салам алейкум, Гёппе! – дегенди ючюнчюсю.

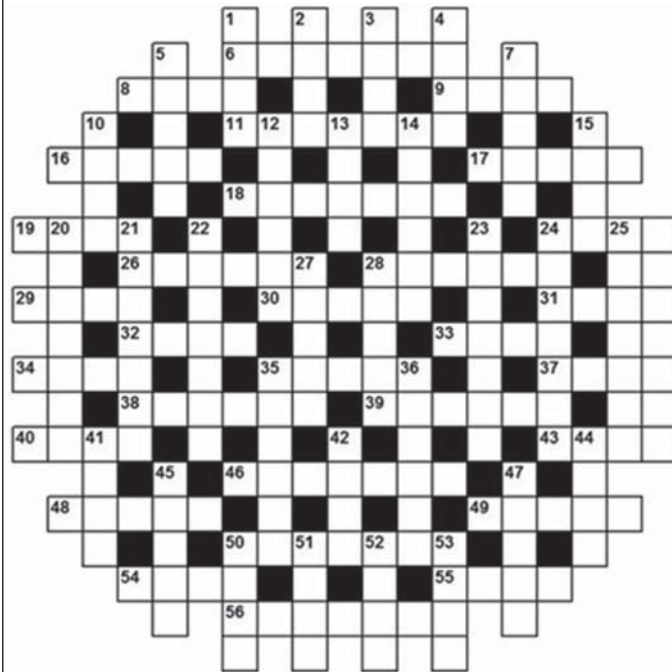
Сора юч жаш да, не айтырык болур деп, боюнларын созуп тынгьагьандыла. Кьарт а жунчумагьанлай:

- Мен Сыллы да, Бияка да, Гёппе да тойюлме, атым Геуюзюдо. Кесим а тийребизден юч кёкбаш эшек ажашхан эдиле да, аланы излей чыкьганма. Шукур, табылдыла ючюсю да, энди ызыма кьайтсам да болукудудеги хыйла кезчюклерин кюнден кьыса.

Сёзбер

ЭНИНЕ: 6. Тау эл. 8. Ишин билген. 9. Музыка инструмент. 11. Урушдан сора аллайла кёп боладыла. 16. Аны тамычылары бла кёкден мёлекле тошедиле дейдиле. 17. Ол иги болса, ёсюм да иги болады. 18. Аны бал чибинле этедиле. 19. Алгын тютюн аны бла чыкьгьанды юйледен. 24. Тошлакь. 26. Бек иги. 28. Бузукьчуну хайырындан эсе ол заты

жашчыкыла ол ююнну бек суйгендиле. 3. Туугьан жер – ата 4. Уллу юйге айтадыла алай. 5. Холамда эл. 7. Таулу орайданы айтханда, ол сёз да кьайтарылады. 10. Аш-азыкь этилюучо сауут. 12. Кьарачай жазуучу Суйюнчланы 13. Сау дуния. 14. Кьумачны тюрлюсю. 15. Кьагьанакьны артда кьатхан баш сюеги. 20. Тау эл. 21. Келин бугьунуучу

уллу болады. 29. Кьайгысы болгьан аны излейди. 30. Дырын жыйыуда амал. 31. Ырыскы. 32. Кьыйынлыкьда болушукь. 33. Кьуругьан төрекни халы. 34. Эски хапар. 35. Кьууанчлагьа журюучю. 37. Аскер бёлюм. 38. Этни сакьлаууну бир амалы. 39. Огьары Малкьар жанында жер аты. 40. Таулу сауут. 43. Кьазим хажы назмусунда кими, кими кьача дейди. 46. Затны сакьлаучу. 48. Эртте деген магыана. 49. Сыйлы китап. 50. Горчица тауча. 54. Ашаргьа жарагьан ханс. 55. Бизни, таулуланы, атыбыз. 56. Ораза ай.

ЁРЕСИНЕ: 1. Бирле-булас кереди-ле керюрге суймеген затларын. 2. Таулу

жабыу. 22. Аз заман. 23. Тёгерек айлануу. 24. Кьанатлы. 25. Деменгили тау. Аллай аты бла альплагерь, Нальчикде туюкен да барды. 27. Уручулукь. 28. Сюдге тарыгыуу кьагьат жазгьан адам. 35. Эбизе патчах. 36. Бузоуу ёлюп, ийнек сют бермесе, аны алдаргьа бузоуу териден бла саламдан этилген гинжи. 41. Суу тартхан жер. 42. Чыбыкьдан этилген «хуна». 44. Мал. 45. Аны бла юй сюртедиле. 47. Кёзге жукь кергюзтмеген булут кьабыргьа. 50. Тауукьну эсинден кетмеген зат. 51. Эки тюрлю миллетден жаратылгьан. 52. Гюл. 53. Ынгагьа кьоншу миллетни туудукьлары алай айтадыла. Аллай орус жыр ансамбль да барды.

ГАЗЕТНИ 85-чи НОМЕРИНДЕ БАСМАЛАНГАН СЁЗБЕРНИ ЖУАПЛАРЫ:

Энине: 1. Байкьуш 4. Кьахура. 10. Тотур. 11. Тамгьа. 12. Турнала. 13. Агьах. 15. Урал. 18. Улан. 20. Батча. 21. Алам. 23. Атарал. 24. Жыгыра. 27. Алма. 29. Локум. 31. Акка. 32. Ауукь. 33. Тана. 34. Гьымьхла. 36. Жакьчы. 38. Кьанат. 40. Ачытхы. 41. Балалы.

Ёресине: 2. Ант. 3. Кьарт. 5. Хата. 6. Рум. 7. Атлаууч. 8. Жаннет. 9. Сайлама. 14. Чин. 15. Уча. 16. Абхазлы. 17. Тагылыма. 19. Айтым. 22. Парёк. 25. Паранжа. 26. Барамта. 28. Аякь. 30. Кьыбыла. 31. Аят. 34. Гьырт. 35. Акьыл. 37. Кьач. 39. Нал.

Учредитель: Кьабарты-Малкьар Республиканы Парламенти бла Правительствоосу

Баш редакторну орунбасары ТЕКУЛАНЫ Хауа

РЕДКОЛЛЕГИЯ:

АТТАЛАНЫ Жамал
(баш редактор)
ЖАНГУРАЗЛАНЫ Нажабат
(баш редакторну орунбасары),
ТОКЪЛУЛАНЫ Борис
(жууаплы секретарь),
ТРАМЛАНЫ Зуухра,
МУСУКАЛАНЫ Сакинат,
ТИКАЛАНЫ Фатима,
УЛБАШЛАНЫ Мурат.

ТЕЛЕФОНЛА:

Редакторну приёмный - 42-63-01. Баш редакторну орунбасарлары - 42-38-21, 40-04-82. Жууаплы секретарь - 42-66-85. Секретариат - 40-93-62. Корректорла - 42-63-52.

Газет Басманы эм асламы информацияны эркинликлерин кьоруулауу жаны бла Кьабарты-Малкьар регион инспекцияла 2016 жылы 19 декабрьде регистрация этилгенди.

Регистрация номер — ПИ № ТУ07-00118. Индекс - 51532

Газетни басмагьа "КьМР-Медиа" ГКУ-ну компьютер службасы хазыр этгенди.

Газет "Издательство "Южный регион" ООО-ну типографиясында басмаланганды. Ставрополь край, Эссенуки ш., Никольский орам, 5а

Номерге графикге кёре 19.00 сагьатда кьол салынады. 20.00 сагьатда кьол салынганды.

ГАЗЕТНИ НОМЕРИН ЧЫГЬАРГЬАНЛА:

Кучукьланы Сафит, Кетенчиланы Зульфья - жууаплы секретарьны орунбасары; Бийчекьуланы Жаннет - 1,2,3,4-чю бетле), Геляланы Валя - (9,10,11,12-чи бетле) - корректорла.

Тиражы 1236 экз. Заказ № 1479

Багьасы 15 сомду.

РЕДАКЦИНЫ ЭМ
ИЗДАТЕЛЬНИ АДРЕСИ:

360000, Нальчик шахар,
Ленни атлы проспект, 5
электрон почтасы:
elbor_50@mail.ru